

Industrieel erfgoed aan het kanaal van Charleroi

De grote brouwerijen vestigen zich het liefst in de buurt van het kanaal, dat de aanvoer van graan voor de bierproductie mogelijk maakt.

Zo werd in 1912 ook brouwerij Sint-Guido vlakbij het kanaal gebouwd, aan de Vrij Onderzoekstraat en de Naaldstraat. In 1924 werd deze brouwerij omgedoopt tot Brasserie Atlas. Ook maalderijen vestigen zich aan de rand van het kanaal. Zo wordt Maalderij Moulart opgericht in 1903. In 1940 krijgt ze er een tweede gebouw bij.

In 1903 bouwt de Brusselse Tramwaysmaatschappij hier een elektrische centrale.

Deze drie gebouwen zijn nu beschermde monumenten en unieke getuigenissen van de lang vervlogen industriële activiteiten rond het kanaal van Charleroi.

Brouwerij Atlas

Adres: Vrijonderzoekstraat 13

In 1912 wordt op de plaats «kleinemolen» in «Op-Kuregem» brouwerij Sint-Guido opgericht. In de wijk rond de Vrij Onderzoekstraat en de omgeving van de Demetskaai gaan alle activiteiten met betrekking tot de fabricatie van bier zich centraliseren: brouwerijen, flessenproducenten en brouwtoestelfabrieken.

Vanaf 1912 komen hier dan ook brouwerszalen, gistingszalen en kelders. Op de eerste verdieping van dit gebouw staan nog vaten uit deze periode.

In 1924 worden er een reeks bijgebouwen aangebouwd: stallen en kantoren, een zadelmakerij, spoelzalen en aftapzalen.

De gevels van de kantoren en de stallen zijn zichtbaar vanaan de Vrij Onderzoekstraat.

In 1926 wordt de fabrieksbiertoren van 30 meter gebouwd, die te zien is tot ver buiten de wijk. Deze toren is niet alleen een voorbeeld van het publicitaire gebruik van de art deco-stijl door de industrie, maar ook van een ingenieuze bouwtechniek (betonstructuur opgevuld met bakstenen) die aanleunt bij een nieuwe "trapsgewijze" brouwmethode die uit zeven fasen bestond.

De activiteiten van de brouwerij stoppen in 1952, maar het Atlasbier wordt nog tot 1980 gebrouwen door de brouwerij Haecht, die de gebouwen in Anderlecht als opslagruimte blijft gebruiken.

Enkele jaren geleden werd brouwerij Atlas opgekocht door de gemeenschap Emmaüs (vzw "La Poudrière").

Voormalige maalderij Moulart

Adres: Fernand Demetskaai

In 1903 wordt het eerste gebouw van de maalderij Moulart door Léon Moulart gebouwd op het nummer 23 van de Demetskaai, ter vervanging van een maalderij in de Barastraat.

Deze verhuizing was nodig voor de uitbreiding en modernisering van de installaties, maar ook omwille van de voordelen van het kanaal en de spoorweg voor het transport van graan en steenkool. Tijdens de jaren 1930 - 1940 werken er een dertigtal personen in de cilindermaalderij, die 24 uur op 24 en zes dagen per week draaide. Elke dag werd ongeveer 80 ton bloem gemalen, veelal bestemd voor bakkerijen.

In 1940 legt architect Max Manfroid de laatste hand aan de bouw van een kleiner maar gelijkaardig bouwwerk.

Maalderij Moulart is één van de drie maalderijen die Brussel nog steeds rijk is.

In 1955 stopt Moulart haar activiteiten wegens de grote concurrentie van de industriële maalderijen in de kanaalzone. De gebouwen worden nu gebruikt als opslagplaats voor banden.

Elektrische centrale

In 1903 bouwt de Brusselse Tramwaaischappij aan de Demetskaai 33 een elektrische centrale. De centrale van Elsene levert immers niet meer voldoende elektriciteit voor de trams. De installatie in Anderlecht is zeer modern en zijn tijd ver vooruit.

Op het terrein zijn verschillende gebouwen bewaard gebleven: de oude centrale, de kolensilo's, de geplaveide koer, het directiehuis en een monumentale trap met een prachtige stenen balustrade.

De centrale bevindt zich aan de rand van het kanaal om de toevoer van steenkool te vergemakkelijken. Daarenboven levert het kanaal het water dat nodig is voor de stoomcondensatie. De spoorweg vanuit Schaarbeek vervoert steenkool en dieren naar de slachthuizen van Anderlecht, aan de andere kant van het kanaal.

De ligging tussen de hoofdgebouwen, de grootsheid en de kwaliteit van de architectuur geven het terrein een indrukwekkende uitstraling.

De oude centrale dient vandaag als onderhoudsplaats voor de sporen en spoorwissels van de MIVB.